

Susțineri de teze de doctorat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

Tezele de doctorat susținute în luna iulie la Cluj-Napoca abordează teme deosebit de actuale și relevante pentru efectele unei misiuni eficiente a Bisericii în societate și deosebit de importante pentru reflecția teologică ortodoxă.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc în data de 11 iulie 2019 susținerea publică a tezei de doctorat intitulată „Elemente de bioetică și spiritualitate ortodoxă în îngrijirile paliative. Studiu de caz: Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie Cluj”, a pr. Chiorean Bogdan Aurel (coordonator al Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” Cluj-Napoca) la specializarea Teologie morală și spiritualitate ortodoxă, sub îndrumarea ÎPS Pr. prof. univ. dr. Ioan (Andrei) Andreicuț. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. prof. univ. dr. Ioan Cristinel Teșu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), Pr. conf. univ. dr. Gheorghe Holbea (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București) și Pr. Prof. univ. dr.

Ștefan Iloaie.

Bioetică și îngrijiri paliative

Această teză de doctorat despre implicații bioetice în îngrijirile paliative analizează din perspectiva teologiei și spiritualității ortodoxe aspectele sensibile legate de etica implicațiilor actelor medicale care însoțesc finalul vieții, pe baza experienței autorului ca preot la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

Autorul subliniază că Bioetica Ortodoxă este relativ puțin dezvoltată, ea abordează probleme esențiale ale începutului vieții, chestiuni legate de dilemele etice care apar în timpul vieți și manifestă o grijă deosebită față de aspectele etice ale finalului vieții. La fel de nouă pentru România este și sfera îngrijirilor paliative, serviciile care oferă acest tip de medicină reușind să se adreseze la doar 5% din pacienții care ar avea nevoie. Termenul preferat este de îngrijire paliativă în detrimentul celui de medicină paliativă, care ar sugera o medicalizare excesivă a unei perioade din viață care necesită mai multă dragoste și mai puțină terapie. Îngrijirile paliative recunosc iminența morții unui pacient cu boală incurabilă, dar caută să ofere confort și sprijin în toate etapele acesteia, fiind alături de pacient și familie chiar și în ultimele clipe. Astfel, filosofia îngrijirilor paliative tratează moartea ca pe un fapt firesc, ce nu trebuie grăbit, dar nici amânat. În plus, spre deosebire de medicina clasică, îngrijirile paliative se adresează atât pacientului cât și membrilor familiei, încurajându-i pe aceștia din urmă să se implice activ în procesul îngrijirii. Un subcapitol important tratează liniile generale de pastorație a bolnavilor terminali. Întrucât pacientul muribund este un caz de excepție (sau, oricum, mai rar întâlnit) în pastorația unei parohii, preotul poate întâmpina dificultăți în abordarea corectă și de folos a acestor persoane.

Partea practică a inclus un studiu desfășurat pe o perioadă de 3 ani în cadrul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Acest studiu a presupus completarea unor chestionare adresate pacienților, aparținătorilor și personalului care lucrează în instituție. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat de excepție a fost „excelent”.

Teologia legământului

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran”, în data de 12 iulie 2019 a avut loc susținerea publică a tezei de doctorat cu titlul: „Reflecții hermeneutice asupra Teologiei Legământului vechi-testamentar” a pr. Ionică Daniel-Alin (asistent cercetare, Universitatea din Craiova), specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Din comisie au făcut parte:

Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. conf. univ. dr. Constantin-Ioan Jinga (Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara), Pr. conf. univ. dr. Nicolae-Răzvan Stan (Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova) și Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

Autorul atrage atenția că Teologia vest-europeană (utilizând trei metode de interpretare: istorico-critică, lexicală și comparativă) cunoaște în cadrul interpretărilor biblice o despărțire de dimensiunea duhovnicească: realitatea duhovnicească a Bibliei a fost părăsită și înlocuită cu dimensiunea strict conceptuală. Însă, în acest fel, transformarea interioară (duhovnicească) a omului în întâlnirea cu Dumnezeu în cuvântul Său revelat nu mai are loc. Prezența transcendentă a lui Dumnezeu nu mai este simțită sau trăită în cadrul textului biblic. Deși mijloacele raționale de analiză biblică au adus lumină asupra multor aspecte a textelor biblice, totuși nu au putut transcende puterea credinței care este proclamată de Biblie. Tradiția ortodoxă de interpretare biblică se caracterizează prin intermediul a trei dimensiuni interpretative: discursivă (teoretic-critică), liturgică și vizuală. Abordările hermeneutice ortodoxe nu sunt preocupate de dezvoltarea unor metode de interpretare proprii în cadrul studiului biblic. O altă particularitate a hermeneuticii ortodoxe o constituie înțelegerea procesului de anamneză biblică. Anamneza biblică reprezintă mai mult decât reamintirea unui eveniment din trecut. Poate fi cel mai bine redată prin termenul de actualizare. Spațiul cel mai propriu al anamnezei biblice este așadar comunitatea de credință – Biserica doxologică. Perspectiva ortodoxă are la bază concepția patristică, potrivit căreia fiecare cuvânt al Sfintei Scripturi a fost scris sub inspirație divină. Interpretul poate pătrunde sensul tainic, profund al textului biblic cu ajutorul „θεωρία” – o percepție dată de Dumnezeu. În plus, fiecare cuvânt al textului biblic este rezultatul „synergiei” – o conlucrare între autorul uman și Sfântul Duh. Nici una dintre metodele de interpretare în cadrul teologiei legământului vechi-testamentar nu poate fi absolutizată sau eliminată. Tema de față urmărește așadar o reconciliere între cele două tradiții de interpretare. Cei doi factori decisivi în procesul hermeneutic rămân pe de o parte credința, iar pe de altă parte rațiunea. Pentru a obține o imagine de ansamblu cât mai satisfăcătoare avem nevoie de un proces hermeneutic care să includă ambii factori. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat a fost „foarte bine”.

Asemănare și alteritate

În aceeași zi, 12 iulie, a fost susținută teza: „Asemănare și alteritate în TaNaKh”, a pr. Bolbos Marius-Adrian (titular al parohiei Măcicașu), specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică

clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan CHIRILĂ. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile STANCIU, decanul facultății, președinte, Pr. conf. univ. dr. Constantin-Ioan JINGA, Pr. conf. univ. dr. Viorel-Cristian POPA (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, Universitatea din Oradea) și Pr. Prof. univ. dr. TOFANĂ.

Pe baza analizei textului biblic vechitestamentar și a teologiei patristice, lucrarea de față încercă să stabilească, pe de o parte sensul și conținutul celor doi termeni: asemănarea ca împlinire a menirii omului (Fac 1, 26) și alteritatea ca particularitate, unicitate, irepetabilitate și libertate a ființei umane exprimată prin modul personal de a fi, iar pe de altă parte, complementaritatea și interdependența celor doi termeni, ca expresii ale existenței umane personale. Din perspectivă biblică și patristică alteritatea personală și asemănarea ca scop al omului sunt interdependente, se presupun și se revendică una pe alta. Pentru a atinge asemănarea cu Dumnezeu Treime Personală omul trebuie înțeles / definit ca alteritate personală, iar alteritatea personală absolută nu-și găsește sensul și împlinirea deplină decât în asemănarea cu Dumnezeu. În „asemănare”, omul ca alteritatea personală nu dispare, nu se dizolvă și nu se confundă cu Dumnezeu, ci se „aseamănă” cu Dumnezeu în modul de „a fi”, și nu la nivel ontologic. Restaurarea alterității personale a omului în Hristos, înseamnă pentru om dobândirea modului de existență a lui Dumnezeu. Prin evenimentul îndumnezeirii alteritatea personală a omului este afirmată și garantată, este reșezată în cadrele autentice ale afirmării și împlinirii ei. „Comunicarea” și „întrepătrunderea” divinului și a umanului în evenimentul îndumnezeirii, nu înseamnă amestecarea sau știrbirea naturilor sau a voințelor, ci armonizarea lucrărilor divine cu cele umane prin afirmarea alterității absolute a fiecăreia dintre ele. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat a fost „foarte bine”.

Teologie și martiriu

În data de 12 iulie 2019, a fost susținută și teza cu titlul „Teologie și martiriu în cărțile Macabeilor”, a pr. Daniel Florin-Claudiu (preot slujitor la Parohia „Sf. Nicolae” din Cluj-Napoca), specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. conf. univ. dr. Remus Onișor (Facultatea de Teologie Ortodoxă Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia), Pr. conf. univ. dr. Viorel-Cristian Popa și Pr. Prof. univ. dr. Tofană.

Lucrarea propune o analiză a contextului istoric ce declanșează asuprirea cruntă a lui Antioh IV Epifanes. Iudaismul nu a rămas străin de influența pe care elenismul a

avut-o în Orient. Acesta se propagă în Israel prin stăpânirea ptolemeică și apoi seleucidă, provocând o amplă degradare morală. Evenimentele sunt analizate prin prisma unei rezistențe armate și a uneia duhovnicești. Rezistența armată se va contura în jurul Hașmoneilor, în chip deosebit în jurul lui Iuda Macabeul. Rezistența duhovnicească în fața valului elenizator este foarte bine marcată prin martiriu. În timpul persecuției seleucide, premisele morții martirice au fost respectarea Sabathului, aplicarea circumciderii și respectare regulilor Kosher. Martirii joacă un rol expiator. Ei asumă păcatele poporului și, prin jertfa lor, schimbă soarta războiului cu Seleucizii. Capacitatea deosebită de a lupta pentru un ideal, credința fermă ce se opune cu vehemență oricărui compromis au fost înțelese ca virtuți demne de apreciat. Martirii Macabei, trăind autentic Adevărul credinței, dau naștere unei adevărate teologii. Discursurile lor în fața morții, momente de luciditate și conștiință deosebite, sunt premise în exploatarea unor idei deosebit de importante, pe care autorul cărții le dezvoltă treptat. Cercetarea de față extrage trei teme fundamentale: creație, pronie și înviere, pe care le analizează în evoluția lor istorică. Abordării pe care interpreții iudaici au oferit-o, demersul a adăugat exegeza unor mari Părinți ai Bisericii, care desăvârșesc teologia acestor teme în creștinism. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat de excepție a fost „foarte bine”.

În aceeași zi de 12 iulie 2019, a avut loc susținerea tezei de doctorat cu titlul: „Regatul de nord, Israel (926-721 î.Hr.). Istoric și context religios-teologic”, a d-lui Poienaru Ioan Florin (profesor de Religie și director adjunct la Școala Gimnazială nr. 1 din Bistrița), specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. conf. univ. dr. Remus Onișor, Pr. conf. univ. dr. Viorel-Cristian Popa și Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

Scoaterea în relief a unor elemente teologice fundamentale din cărțile istorice a constituit baza motivației pentru alegerea subiectului de cercetare. Autorul a căutat să evidențieze faptul că scrierile 3 și 4 Regi nu expun doar șiruri de regi, ani și întâmplări, ci aceste cărți prezintă o istorie tumultuoasă, cu evenimente care pot fi foarte bine aplicate vieții noastre. Textele din cărțile istorice cuprind învățături social-teologice mântuitoare și oferă exemple ale modului în care oamenii trebuie să se raporteze la Dumnezeu, dar, mai important, găsim punctări clare ale intervenției lui Dumnezeu în istorie. Prin cărțile istorice și, mai aplicat în cazul nostru prin transabilitatea istorică a Regatului Israel putem vedea o logică mântuitoare a lui Dumnezeu, înțelegând cum și în ce scop intervine în istorie pentru viața oamenilor. Evenimentele istorice din perioada regalității israelite,

conțin specificități teologice care le plasează deasupra altor evenimente pur istorice. Textul teologico-istoric din aceste scrieri este mântuitor și cuprinde profunzimea spirituală a unei scrieri inspirate care are menirea de a crea premisele mântuirii omului căzut prin călăuzirea lui spre voia lui Dumnezeu. Prin urmărirea vieții unor personaje cheie din istoria Regatului Israel: Ilie, Elisei, Iehu, Ieroboam I sau Ieroboam al II-lea se poate face o introspecție prin paralele cu viețile acestor oameni care aveau în potență primirea binecuvântărilor lui Dumnezeu. Unii, prin viața și conduita lor le-au activat, reușind să și le însușească. Alții, le-au lăsat la nivel de posibilitate, îndepărtându-se de ele prin propriile decizii egoiste. Aprofundarea unor teme teologice din Cărțile Regilor, precum universalitatea suveranității lui YHWH sau primirea neamurilor în legământ cu Domnul ca popor nou, ajută la o mai bună înțelegere a textelor nou-testamentare care dezvoltă pe larg aceste teme. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat a fost „foarte bine”.

Misiunea în Biserica primară

Tot în data de 15 iulie 2019 a fost susținută teza de doctorat intitulată: „Paradigma misionară preniceană” a pr. Pop Claudiu (profesor la Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare), specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. Prof. univ. dr. Gheorghe Petraru (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), Pr. Prof. univ. dr. Ștefan Buchiu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București) și Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea.

Teza pune în lumină conținutul și semnificația gândirii și acțiunii misionare preniceene, în perspectiva observării consecvenței acesteia din zorii creștinismului și până la începutul secolului al IV-lea. Misionarismul prenicean s-a manifestat în primul mileniu prin trecerea succesivă de la kerygma apostolică la instruirea catehetică și centralitatea Liturghiei în viața Bisericii locale; această stare de fapt nu s-a schimbat nici în al doilea mileniu, chiar dacă a urmat o etapă a fundamentării dogmatice și canonice, etapă necesară și datorită schimbărilor ce au survenit în viața societăților din toată lumea; chiar și în acest început de mileniu al treilea, neschimbata paradigmă misionară are nevoie de o nouă formă de exprimare a acelorași conținuturi, prin care omul contemporan și postmodern să descopere actualitatea spiritualității apostolice și patristice. Perspectiva ortodoxă asupra paradigmei primilor creștini este că misiunea Bisericii primului secol a fost una eminentă hristocentrică, misiunea creștinismului timpuriu, a avut un

caracter profund revoluționar (cu implicații socio-politice), iar prin misiunea lor, primii creștini nu încercau să întruchipeze o utopie, chemarea lor mai degrabă, întruchipa nădejdea care încă nu era împlinită. Calificativul acordat de comisie pentru această teză de doctorat a fost „foarte bine”.

Misiune pentru familie

În aceeași zi, 15 iulie 2019, a fost susținută teza de doctorat cu titlul „Misiunea Bisericii în contextul psihosocial al familiei creștine de astăzi”, a pr. RUS Ciprian-Vasile (profesor la Seminarul Teologic Ortodox „Cuviosul Dionisie Exiguul” din Constanța), specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel. Din comisie au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, președinte, Pr. Prof. univ. dr. Gheorghe Petraru, Pr. Prof. univ. dr. Ștefan Buchiu și Conf. univ. dr. Vasile Timiș (Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca).

Biserica trebuie să răspundă la provocările societății contemporane. Ea este chemată să ia atitudine, să răspundă acestor nevoi și să-și prezinte poziția sa, dând dovadă de multă iconomie și dreaptă judecată. Misiunea Bisericii este și trebuie să fie o mărturie a credinței. Biserica trebuie să-și îndeplinească rolul de a restaura comuniunea între oameni, oferind mărturie concretă de comuniune adevărată care poate fi găsită numai în mijlocul acelor care cred în Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat pentru a intra în comuniune cu oamenii.

Familia a fost și este constant prezentă în centrul misiunii pastorale și sociale a Bisericii, deoarece aceasta reprezintă fundamentul societății umane. Perspectiva misionară a Bisericii în secolul XXI, trebuie să țină cont, mai mult ca niciodată, de noile condiții economice, politice și psihosociale în care marea familie umană trăiește.

Între îndatoririle fundamentale ale familiei creștine este și cea eclezială, adică familia este în slujba edificării împărăției lui Dumnezeu în istorie prin participarea la viața și misiunea Bisericii. Prin proclamarea cuvântului lui Dumnezeu, Biserica revelează familiei creștine adevărata sa identitate, adică ceea ce ea este și trebuie să fie după planul lui Dumnezeu, prin săvârșirea Tainelor, îmbogățește și întărește familia creștină cu harul lui Hristos, în vederea sfințirii ei, prin proclamarea reînnoită a poruncii noi a iubirii, însuflețește și călăuzește familia creștină la slujirea iubirii, ca să imite și să retrăiască aceeași iubire de dăruire și de jertfă, pe care Hristos o nutrește pentru întreaga omenire.

Nota de originalitate a lucrării constă în construirea instrumentelor de investigare a

percepției credincioșilor asupra rolului Bisericii și a valorilor morale ce guvernează viața familială a acestora și realizarea unui profil moral al familiei creștine, recurgând și la instrumentele de analiză oferite de psihologie și sociologie, utilizate pentru a măsura și a diagnostica impactul pe care provocările societății contemporane îl au asupra structurii familiei creștine. Calificativul acordat acestei teze de către comisie a fost „foarte bine”.

În conformitate cu art. 18 din Regulamentul-cadru al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română, în urma susținerii tezelor de doctorat, candidații au depus jurământul de păstrare și de mărturisire a credinței creștine ortodoxe, într-un cadru liturgic, în capela facultății cu hramul Sf. Ierarh Nicolae.

ziarullumina.ro